

ลำดับ ที่	อายุ (เดือน)	ทักษะ	อุปกรณ์ / ขั้นตอน / วิธีการประเมิน / เกณฑ์ผ่าน	แนวทางการให้ความช่วยเหลือ
16	30	ล้างและเช็ดมือได้เอง 	อุปกรณ์ 1. สบู่ 2. ผ้าเช็ดมือ 3. อ่างล้างมือ (ควรอยู่ในระดับที่เด็กยืนถึงอย่างเหมาะสมและก๊อกน้ำควรเป็นชนิดที่เด็กใช้ได้ง่าย) ขั้นตอน/วิธีประเมิน 1. ผู้ประเมินจัดเด็กยืนที่อ่างล้างมือ 2. ผู้ประเมินบอกให้เด็กล้างมือและเช็ดมือให้แห้ง (อาจช่วยเปิดก๊อกน้ำถ้าเปิดยาก หรือราดน้ำให้) หรือถามพ่อแม่ ผู้ปกครองว่า “เด็กล้างและเช็ดมือให้แห้งได้เองหรือไม่” เกณฑ์ผ่าน เด็กล้างมือได้สะอาด และเช็ดมือให้แห้งได้เอง	อุปกรณ์ 1. สบู่ 2. ผ้าเช็ดมือ 3. อ่างล้างมือ (ควรอยู่ในระดับที่เด็กยืนถึงอย่างเหมาะสม และก๊อกน้ำควรเป็นชนิดที่เด็กใช้ได้ง่าย) แนวทางปฏิบัติ ผู้ฝึกสาธิตการล้างมือให้เด็กดู ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้ช่วยเหลือโดยการจับมือทำและค่อยๆ ลดการช่วยเหลือลง ตามขั้นตอนดังนี้ 1. เปิดก๊อกน้ำหรือตักน้ำใส่ขัน 2. หยิบสบู่ 3. เอนน้ำราดมือและสบู่ให้เปียกแล้วปิดก๊อกน้ำ (กรณีไม่ใช้ขัน) 4. ฟอกสบู่ให้ทั่วมือ แล้ววางสบู่ที่เดิม 5. ถูมือที่ฟอกสบู่ให้ทั่ว แล้วเปิดก๊อกน้ำ (กรณีไม่ใช้ขัน) 6. ล้างมือด้วยน้ำเปล่าจนสะอาด 7. ปิดก๊อกน้ำหรือวางขันไว้ที่เดิม 8. เช็ดมือให้แห้งด้วยผ้าเช็ดมือ
17	30	บอกได้เมื่อต้องการจะขับถ่าย 	อุปกรณ์ ไม่มี ขั้นตอน/วิธีประเมิน ผู้ประเมินสังเกตหรือถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง ว่า “เด็กบอกได้หรือไม่ เมื่อต้องการจะขับถ่าย”	อุปกรณ์ ไม่มี แนวทางปฏิบัติ 1. แนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ควรใช้ผ้าอ้อมสำเร็จรูป ขณะอยู่บ้านสังเกตกิจรยาทำทางของเด็ก เมื่อเด็กจะขับถ่ายเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อให้ทราบช่วงเวลาขับถ่ายที่แน่นอนของเด็ก 2. เมื่อเด็กปัสสาวะหรืออุจจาระ ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง บอกเด็ก “หนูกำลังฉี่หรือกำลังอึ”

ลำดับ ที่	อายุ (เดือน)	ทักษะ	อุปกรณ์ / ขั้นตอน / วิธีการประเมิน / เกณฑ์ผ่าน	แนวทางการให้ความช่วยเหลือ
			เกณฑ์ผ่าน เด็กบอกได้เมื่อจะขับถ่ายปัสสาวะหรืออุจจาระ เช่น พูดว่า “ฉี่” หรือ “อึ”	3. ฝึกเด็กนั่งกระโถนหรือโถส้วมนาน 3 นาที ให้ตรงกับเวลา ในข้อ 1 4. ขณะเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ ถ้าเด็กแสดงท่าทางจะ ขับถ่าย ให้ผู้ฝึกพูด “อึหรือหนูจะอึ” หรือ “ฉี่หรือหนูจะฉี่” ให้เด็กพูดตาม แล้วพาเด็กไปนั่งกระโถนหรือโถส้วม
18	36	ทำตามกฎในการเล่นเป็นกลุ่มได้ โดยรู้จักผลัดกัน เล่น และรู้จักรอจนถึงรอบของตนเอง 	อุปกรณ์ ของเล่นในการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น ผ้า ลูกบอล ขั้นตอน/วิธีประเมิน 1. ผู้ประเมินจัดให้เด็กเล่นร่วมกัน 3-4 คน โดยใช้กิจกรรมที่ต้องมีกฎกติกาต่างๆ 2. ผู้ประเมินสังเกตวิธีการเล่นร่วมกันของเด็ก หรือถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง เกณฑ์ผ่าน เด็กเล่นตามกฎโดยผลัดกันเล่นกับเด็กคนอื่นๆ ในกลุ่มได้ และรอจนถึงรอบของตนเองอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยไม่ต้องแนะนำเป็นรายบุคคล	อุปกรณ์ ของเล่นที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น ผ้า ลูกบอล ตะกร้า แนวทางปฏิบัติ 1. ผู้ฝึกอธิบายวิธีการเล่นเกม และกติกาการเล่นร่วมกัน เช่น การรู้จักรอคอยจนถึงรอบตนเอง ผลัดกันเล่นกับเพื่อน และให้ ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เป็นต้น 2. ผู้ฝึกผลัดกันเล่นเกมง่ายๆ กับเด็ก เช่น เกมโยนบอลลง ตะกร้า โดยบอกเด็ก ... (ชื่อผู้ฝึก)... โยนบอลลงตะกร้า ต่อไป รอบ... (ชื่อเด็ก)... ทำบ้าง ต่อไปรอบ... (ชื่อผู้ฝึก)... ทำบ้าง 3. ผู้ฝึกสังเกตว่าถ้าเด็กเริ่มทำได้ กระตุ้นโดยการถามเด็กว่า “รอบต่อไปเป็นใครเล่นต่อจาก...(เด็ก)...” จนเด็กรู้จักรอรอบ ของตนเอง 4. ผู้ฝึกจัดให้เด็กเล่นเกมเป็นกลุ่มที่ต้องมีกฎในการเล่น และมี การรอให้ถึงรอบของตนเอง เช่น มอญซ่อนผ้า วิ่งเปี้ยว ส่ง ลูกบอล โดยในระยะแรกผู้ฝึกคอยบอก แนะนำ และค่อยๆ ลด การช่วยเหลือลงเมื่อเด็กเริ่มเล่นตามกฎ โดยรู้จักผลัดกันเล่น และรู้จักรอให้ถึงรอบของตนเอง